

VANHEMPIEN NÄKEMYKSIÄ KOULUHYVINVOINNISTA

Vanhempainbarometri 2009

Suomen Vanhempainliitto
Vanhempainbarometri 2009
Matti Näsi, Tuija Metso ja
Johanna Artola

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Kysely	3
3. Koulun tilat, koulunkäynti ja koulumatka	4
4. Kouluruoka	7
5. Kerhotoiminta (peruskoulut)	9
6. Kodin ja koulun välinen yhteistyö	10
7. Koulujen johtokunta ja vanhempainyhdistys	12
8. Yhteenveto	13
Tulosten prosenttitaulukot	15

1. Johdanto

Suomen Vanhempainliitto selvitti vuoden 2009 loppupuolella Vanhempien barometri -kyselyllä peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevien lasten ja nuorten vanhempien näkemyksiä kouluhyvinvoinnista. Kouluhyvinvoinnilla viitataan yleisesti oppilaiden ja koulun henkilökunnan kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin koulu yhteisössä. Vanhempien barometrin tarkoituksena oli arvioida kouluhyvinvointia erityisesti vanhempien näkökulmasta. Kysely toteutettiin nyt toista kertaa; vastaava selvitys tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 2007.

Kyselyssä kouluhyvinvointia lähestyttiin arjen näkökulmasta ja siihen pyrittiin valitsemaan sellaisia kouluhyvinvoinnin alueita, joihin vanhemmat pystyvät ottamaan kantaa. Keskeisiä teemoja olivat mm. koulupäivän rakenteeseen, koulun tiloihin ja toimintatapoihin, koulussa viihtymiseen, oppilashuoltoon sekä kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvät asiat. Uutena ajankohtaisena teemana kyselyssä nostettiin esiin koulujen kerhotoiminta. Kyselylomake koostui kouluhyvinvointiin liittyvistä väittämistä ja monivalintakysymyksistä sekä muutamista avokysymyksistä. Lisäksi vanhemmat, joiden lapsi oli peruskoulussa, vastasivat erilliseen Koulutuksen arviointineuvoston kyselyyn, jonka tuloksia ei esitellä tässä raportissa.

2. Kysely

Kysely oli avoinna Vanhempainliiton verkkosivuilla 5.10. – 5.11.2009 välisenä aikana ja siitä tiedotettiin Vanhempainliiton jäsenistölle jäsenkirjeen sekä sähköpostin välityksellä. Vanhempainliiton jäsenenä on yli 1300 varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitosten yhteydessä toimivaa vanhempainyhdistystä. Tiedote kyselystä lähetettiin vanhempainyhdistysten yhteyshenkilöille, joita pyydettiin välittämään sitä paikkakunnan kouluikäisten lasten vanhemmille.

Kyselyyn vastasi 1967 vanhempaa, joista naisia oli 88,4 % ja miehiä 11,6 %. Valtaosa vastaajista oli joko Etelä- tai Länsi-Suomen läänistä. Vastaavasti Lapin ja Oulun lääneistä vastauksia tuli vähemmän. Suurin osa (73,4 %) vastauksista koski perusopetuksen 1.-6. luokkia, 19,6 % vastauksista koski perusopetuksen 7.-9. luokkia ja 7 % toisen asteen koulutusta (lukio ja ammatilliset oppilaitokset). Koska kyselyyn vastasi ainoastaan 137

toisen asteen oppilaitoksessa opiskelevan vanhempaa, tulokset ovat toisen asteen osalta suuntaa antavia.

Kyselyn tuloksia tarkastellaan yleisluontoisesti, sillä raportissa käydään läpi valtaosa kyselyssä esitetyistä kysymyksistä. Raportissa esitetyt tulokset on koottu kaikista vastaajista, eikä vertailuja ole suoritettu esimerkiksi läänien perusteella.

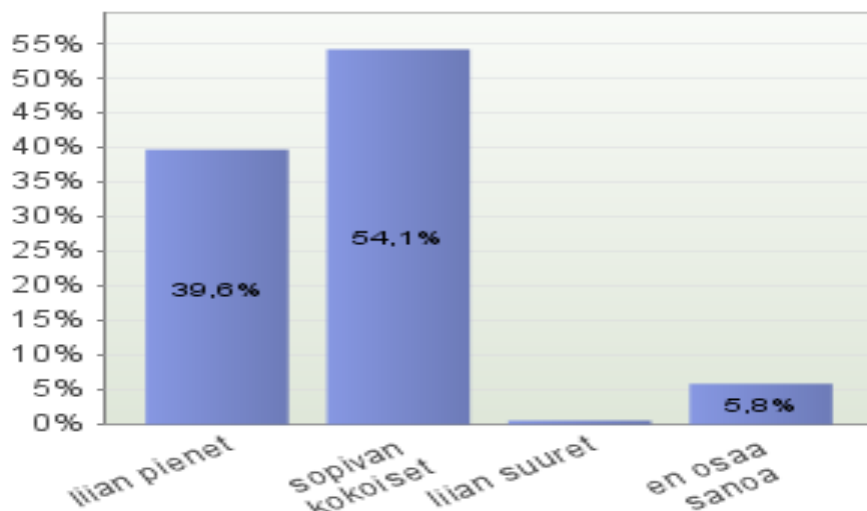
3. Koulun tilat, koulunkäynti ja koulumatka

Kyselyssä vanhemmille esitettiin mm. koulun tiloihin, ilmapiiriin sekä lasten yleiseen koulunhyvinvointiin liittyviä väittämiä.

Koulun tilat: Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että koulurakennus on sekä terveellinen (perusopetus 67,5 % ja toinen aste 61,1 %) että siisti (perusopetus 81,7 % ja toinen aste 70,4 %). Joka neljäs vanhemmista kuitenkin koki, että koulurakennuksen terveellisyydessä (ilmanvaihto, lämpötila, valaistus ym.) oli parantamisen varaa. Reilu kolmannes peruskoululaisten vanhemmista toivoi viihtyisämpää ja liikkumiseen innostavampaa koulun pihaa.

Lähes 40 % peruskoululaisten ja kolmasosa toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista ilmaisi tyytymättömyytensä koulun tilojen kokoon ja piti niitä oppilasmäärään nähden liian pieninä. Myös opetusryhmien oppilasmäärään suhtauduttiin varauksella, sillä 33,1 % peruskoululaisten ja 20,6 % toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista oli sitä mieltä, että opetusryhmien oppilasmäärät olivat liian suuret. Lisäksi joka kolmas vanhemmista (perusopetus 33,7 %, toinen aste 33,8 %) koki, että opettajilla ei ole riittävästi aikaa oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseen.

Kaavio 1. Koulun tilat ovat oppilasmäärään nähden (perusopetus)

Koulunkäynti ja tukipalvelut: Vanhemmat olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä kouluissa vallitsevaan opiskeluilmapiiriin (perusopetus 76,6 % toinen aste 77,9 %) sekä oppitunneilla vallitsevaan työrauhaan (perusopetus 66,6 % toinen aste 66,9 %). Kuitenkin joka neljäs peruskoululaisen vanhempi oli huolissaan oppituntien työrauhasta.

Tyytyväisyys oppilaan ongelmien varhaiseen puuttumiseen (perusopetus 65,8 %, toinen aste 52,6 %) sekä opiskelun ongelmien riittävään tuen saamiseen (perusopetus 66,6 %, toinen aste 53 %) laski jonkin verran siirryttäessä perusopetuksesta toiselle asteelle. Myönteistä kehitystä oli kuitenkin havaittavissa, sillä vuoden 2007 kyselyssä vain 46,3 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulut puuttuvat oppilaiden ongelmiin ajoissa.

Suurin osa vanhemmista oli sitä mieltä, että heidän lapsensa käyvät mielellään koulua (perusopetus 85,1 % ja toinen aste 87,5 %) ja kokevat olonsa koulussa turvalliseksi (perusopetus 85,6 % ja toinen aste 84,5 %). Huomioitavaa kuitenkin on, että lähes 10 % peruskoululaisten vanhemmista koki, että heidän lapsillaan ei ollut koulussa riittävästi kavereita.

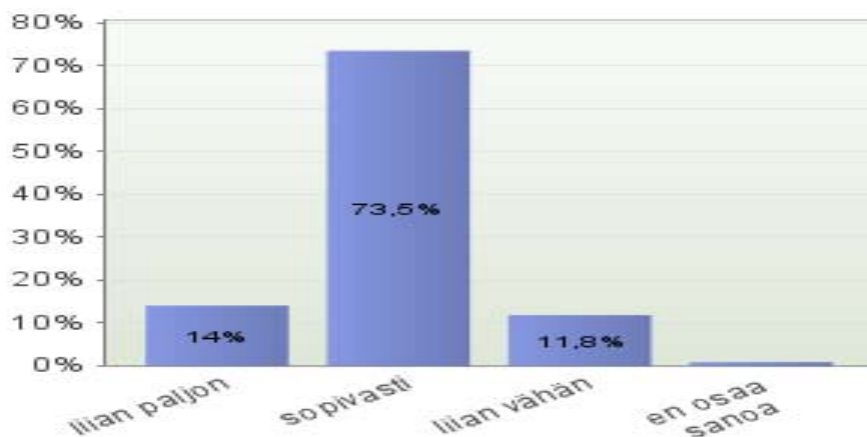
Lähes joka viides peruskoululaisten vanhemmista oli sitä mieltä, että koulukiusaamiseen ei puututa koulussa riittävän nopeasti. Vastaava luku toisen asteen opiskelijoiden

vanhempien kohdalla oli 14,7 %. Toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista vajaa 40 % ei osannut ottaa kantaa koulukiusaamiseen puuttumiseen. Vastaava luku peruskoululaisten vanhempien kohdalla oli 14 %. Lienee syytä pohtia, onko vanhemmille suunnattu koulukiusaamisesta tiedottaminen keskittynyt pääasiassa peruskouluihin. Toisaalta vuoden 2007 kyselyssä jopa 53,8 % lukiolaisten vanhemmista ei osannut ottaa kantaa koulukiusaamiskysymykseen, joten myönteistä kehitystä koulukiusaamiseen puuttumisessa myös toisella asteella näyttäisi tapahtuneen.

Eniten muutosta vanhemmat kaipasivat kouluterveydenhuollon, koulukuraattorin ja koulupsykologin palveluihin. Vajaa 40 % peruskoululaisten ja joka kolmas toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista koki, ettei kouluterveydenhuollon palveluita ollut riittävästi tarjolla. Luvut olivat lähes identtiset koulukuraattorin ja -psykologin palveluiden suhteen (perusopetus 38,1 % ja toinen aste 32,8 %). Osa vanhemmista ei osannut ottaa kantaa näiden palveluiden tarjontaan (perusopetus 20,9 %, toinen aste 24,6 %). Muutos vuoden 2007 kyselyn tuloksiin oli kuitenkin melko suuri, sillä jopa 60 % vanhemmista ei tuolloin osannut ottaa kantaa koulukuraattorin tai -psykologin palveluiden tarjontaan. Vaikuttaa siltä, että kahden viime vuoden aikana koulukuraattorin ja -psykologin palvelut ovat tulleet vanhemmille tutummiksi ja koulut ovat panostaneet niistä tiedottamiseen.

Vanhemmat olivat tyytyväisiä lastensa koulutyön määrään (perusopetus 86,6 % ja toinen aste 73,5 %), joten kyselyn tulosten pohjalta on mahdollista päätellä, että vanhemmat eivät koe koulutyön määrää lasten kouluhyvinvointiin negatiivisesti vaikuttavana tekijänä. Osa toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista (11,8 %) oli jopa sitä mieltä, että koulutöitä oli liian vähän.

Kaavio 2. Koulutyötä on lapselleni (toinen aste)

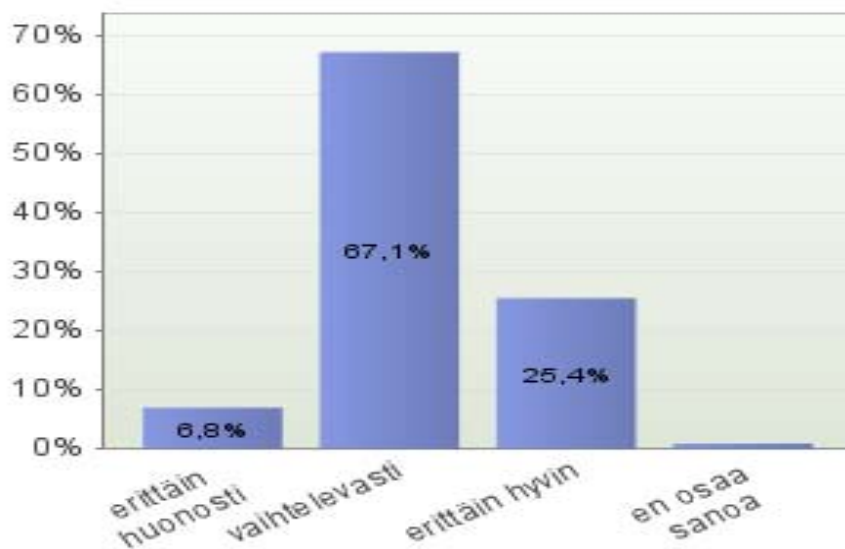
Toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevien nuorten vanhemmille suunnatussa kyselyssä selvitettiin lisäksi vanhempien näkemyksiä siitä, kuinka tarpeellisena he kokivat kouluissa/oppilaitoksissa opettavat asiat nuorten tulevaisuuden kannalta. Vanhemmilta tiedusteltiin myös heidän näkemystään opetusmenetelmistä sekä koulujen arviointimenetelmien oikeudenmukaisuudesta. Valtaosa (95,5 %) vanhemmista koki kouluissa opettavat asiat tarpeellisina nuorten tulevaisuuden kannalta. Myös opetusmenetelmät koettiin hyväksi, sillä 77,4 % vanhemmista ilmaisi tyytyväisyytensä niihin ja noin 72 % vanhemmista piti koulujen arviointimenetelmiä oikeudenmukaisina.

Koulumatka: Koulumatkan pituus kasvoi siirryttäessä peruskoulusta toisen asteen oppilaitoksiin. Valtaosa (87,1 %) peruskoululaisista asui enintään 5 kilometrin säteellä koulusta, kun vastaavasti yli puolet (55,5 %) toisen asteen oppilaitosten opiskelijoista kulki kouluun yli 5 kilometriä. Vajaa kolmannes (32,1 %) toisen asteen opiskelijoista matkasi kouluun yli 10 kilometriä. Tulokset heijastuvat kulkuvälineiden käytössä, sillä 40,7 % toisen asteen opiskelijoista käytti vanhempien mukaan julkisia kulkuvälineitä koulumatkallaan. Peruskoululaisista 73,8 % teki koulumatkan joko pyöräillen tai kävellen. Eniten huolta peruskoululaisten vanhempien keskuudessa herättivät kouluympäristön liikennejärjestelyt, sillä reilu 40 % vanhemmista koki, että kouluympäristön liikennejärjestelyt eivät olleet riittävän turvalliset. Vastaavasti itse koulumatka koettiin kuitenkin usein turvalliseksi (75 %).

4. Kouluruoka

Suurin osa vanhemmista oli tyytyväisiä kouluruokailun perusrakenteeseen: ruuan riittävyteen, ruokailuun varattuun aikaan ja ruokailun ajankohtaan. Peruskoululaisten ja toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista lähes 80 % koki, että ruoka tarjoiltiin sopivaan kellonaikaan ja että ruokaa oli tarjolla riittävästi. Ruokailuun varattu aika jakoi jonkin verran vanhempien mielipiteitä, sillä noin 63 % vanhemmista oli sitä mieltä, että ruokailuun oli varattu sopivasti aikaa, mutta reilu neljännes koki ruokailuun varatun ajan riittämättömäksi.

Kaavio 3. Kouluruoka maistuu lapselleni? (peruskoulu)

Kouluruuan maittavuus ei saanut vanhemmilta pelkästään kiitosta, sillä vain neljännes vanhemmista oli sitä mieltä, että kouluruoka maistuu lapselle erittäin hyvin ja kaksi kolmasosan mukaan vaihtelevasti.

Välipalan tarjonta koulupäivän aikana oli vähäistä erityisesti alakouluissa ja jossain määrin myös toisen asteen oppilaitoksissa. Kyselyn tulosten perusteella ainoastaan 16,9

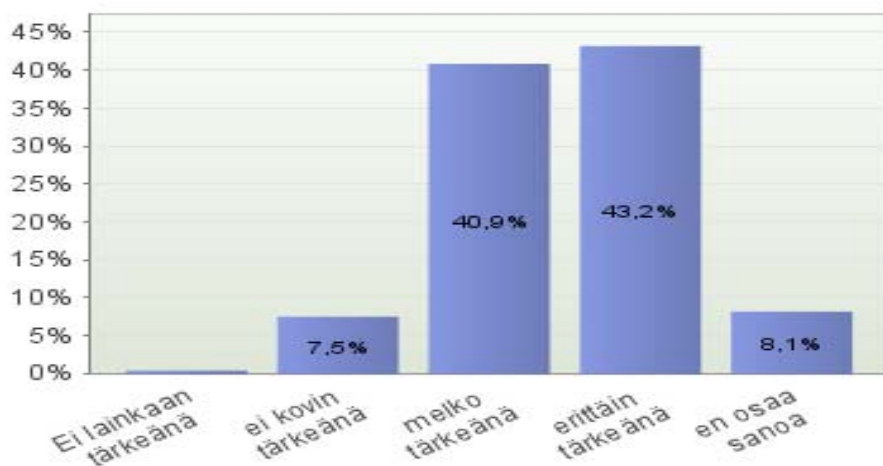
% alakouluista ja 42,1 % toisen asteen oppilaitoksista tarjosi maksullista ja muutama prosentti maksutonta välipalaa, vaikka vanhemmat pitivät sen tarjoamista koulupäivän aikana tärkeänä (perusopetus 73,4 % ja toinen aste 86,2 %). Välipalan tarjoaminen oli yleisintä yläkouluissa, sillä yli 60 % yläkoululaisten vanhemmista ilmoitti, että kouluissa tarjottiin maksullista välipalaa.

Kouluruokailuun liittyvässä kodin ja koulun yhteistyössä on parantamisen varaa, sillä yli puolet (55,4 %) peruskoululaisten vanhemmista oli sitä mieltä, että kouluruokailuun liittyvissä asioissa ei tehty riittävästi yhteistyötä vanhempien kanssa ja vain 3,6 % vanhemmista kertoi, että heillä on ollut mahdollisuus osallistua kouluruokailun kehittämiseen.

5. Kerhotoiminta (perusopetus)

Vanhempien mukaan suuri osa peruskouluista tarjoaa oppilaille kerhotoimintaa, tosin tarjontaa on alakouluissa (79 %) huomattavasti enemmän kuin yläkoulussa (41,1 %). Vanhemmat pitivät koulujen kerhotoimintaa tärkeänä; alakoululaisten vanhemmat tärkeämpänä (87,5 %) kuin yläkoululaisten (67,8 %). Vaikka kerhotoiminta koettiin tärkeäksi, vain 34,5 % alakoululaisten ja 8,8 % yläkoululaisten vanhemmista ilmoitti, että heidän lapsensa osallistuvat koulun kerhoihin.

Kaavio 4. Pidän kouluissa järjestettävää kerhotoimintaa (perusopetus)

Koulun kerhotoiminnassa on edelleen kehitettävää, jotta se tavoittaisi nykyistä useampia koululaisia. Avovastauksissa vanhemmat kaipaivat lisää monipuolisuutta kerhotarjontaan. Myös kerhoajoja toivottiin järjestettävän nykyistä paremmin koululaisten lukujärjestyksiin sopiviksi. Vanhemmat toivoivat parannusta myös kerhoista tiedottamiseen ja vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Vain vajaa kolmannes (29,8 %) vanhemmista oli tyytyväinen kerhotoiminnan kodin ja koulun yhteistyöhön. Vaikka 64,5 % kyselyyn vastanneista vanhemmista koki saavansa riittävästi tietoa koulun kerhoista, avovastauksissa vanhemmat toivoivat, että koulun kerhoista tiedotettaisiin nykyistä aktiivisemmin koteihin. Vanhemmat esittivät myös, että lapsilta ja vanhemmilta kysyttäisiin nykyistä enemmän kerhotoiveita ja -tarpeita. Vanhempien mukaan koulun kerhoissa voitaisiin myös hyödyntää nykyistä enemmän vanhempien osaamista ja asiantuntijuutta.

Myös vanhempien kokemukset paikkakunnan koululaisille tarjottavasta aamu- ja iltapäivätoiminnasta jakoivat mielipiteitä. Vajaa puolet (47,4 %) 1-3. luokkalaisten vanhemmista koki, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjontaa oli paikkakunnalla riittävästi, vajaa kolmanneksen (31,1 %) mukaan liian vähän. 21,6 % 1 – 3. luokkalaisten vanhemmista ei osannut ottaa asiaan kantaa.

6. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Peruskouluissa vanhempien osallisuus keskittyi vanhempien mukaan erityisesti varainhankintaan (74,3 %), retkien ja leirikoulujen (61,9 %), teemapäivien (48,4 %) ja koulun juhlien (36,1 %) järjestämiseen. Vanhempien mahdollisuus osallistua näihin toimintoihin väheni lähes viidenneksellä siirryttäessä alakoulusta yläkouluun. Toisen asteen oppilaitoksissa vanhempien osallisuus oli peruskoulua vähäisempää ja keskittyi opiskelijan yleisen hyvinvoinnin tukemiseen (24,3 %), opintojen sisältöön tai ainevalintoihin (20 %) sekä varainhankintaan (18,4 %). Mielenkiintoista on, että vain reilulle neljäsosalle (27,8 %) peruskoululaisten vanhemmista koulu oli tarjonnut vanhempien mukaan mahdollisuuden osallistua koulun toiminnan arviointiin. Toisen asteen oppilaitoksissa vastaava luku oli 13,3 %.

Peruskoululaisten vanhemmista valtaosa (86,2 %) koki olevansa tervetullut lapsensa kouluun ja oli sitä mieltä, että vanhempia kannustetaan pitämään yhteyttä kouluun (82,2 %). Myös suurin osa (66,9 %) toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista koki olevansa tervetullut lapsensa kouluun ja 75 % vanhemmista koki, että he kykenivät tukemaan nuoren opiskelua ja aine- tai opintovalintoja. Kuitenkin vain runsas puolet (54,9 %) toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista oli sitä mieltä, että heitä kuullaan lapsen opiskelua koskevissa asioissa, kun vastaava luku peruskoululaisten vanhempien keskuudessa oli 83 %. Toisella asteella opiskelevien vanhemmista noin 40 % koki, etteivät he saaneet riittävästi tietoa lapsensa koulusta, opetuksesta tai opiskeluun liittyvistä valinnoista tai että vanhempia olisi kannustettu pitämään yhteyttä kouluun. Tuloksista käy myös ilmi, että noin puolet toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista kaipasi lisää vanhempainiltoja tai vanhempien ja opettajien välisiä henkilökohtaisia tapaamisia. Lähes joka kolmas peruskoululaisten vanhemmista oli samaa mieltä. Kyselyn tulokset kertovat kodin ja koulun yhteistyön vähenemisestä siirryttäessä alakoulusta yläkouluun ja perusopetuksesta toiselle asteelle.

Kolme neljäsosaa (72,7 %) peruskoululaisten vanhemmista ja reilu puolet (52,2 %) toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista kertoi, että koulun opetussuunnitelma on vanhempien saatavilla. Osalle vanhemmista opetussuunnitelma jää kuitenkin vieraaksi, sillä vajaa viidennes (18,2 %) peruskoululaisten ja vajaa kolmannes (30,1 %) toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista ei osannut ottaa kantaa siihen, oliko koulun opetussuunnitelma vanhempien saatavilla tai onko koulun opetussuunnitelmassa määritelty kodin ja koulun yhteistyön toimintatavat (perusopetus 26 %, toinen aste 41,9 %).

Kolmasosa peruskoululaisten ja lähes puolet toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista kaipasi lisää tietoa oppilashuollon (kouluterveydenhoitaja, -lääkäri, -kuraattori, -psykologi) palveluista. Huolestuttavaa oli, että ainoastaan 42,6 % toisen asteen koululaisten vanhemmista koki, että kouluterveydenhuollon ja vanhempien välinen yhteistyö oli toimivaa. Peruskoululaisten vanhemmista puolestaan 64,1 % oli tyytyväisiä kouluterveydenhuollon ja vanhempien väliseen yhteistyöhön. Koulukiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyviä toimintatapoja oli esitelty 71,4 %:lle kyselyyn vastanneista peruskoululaisten vanhemmista ja 36 %:lle toisen asteen vanhemmista.

Kaavio 5. Kodin ja koulun yhteistyö (perusopetus) 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä, 5 = en osaa sanoa

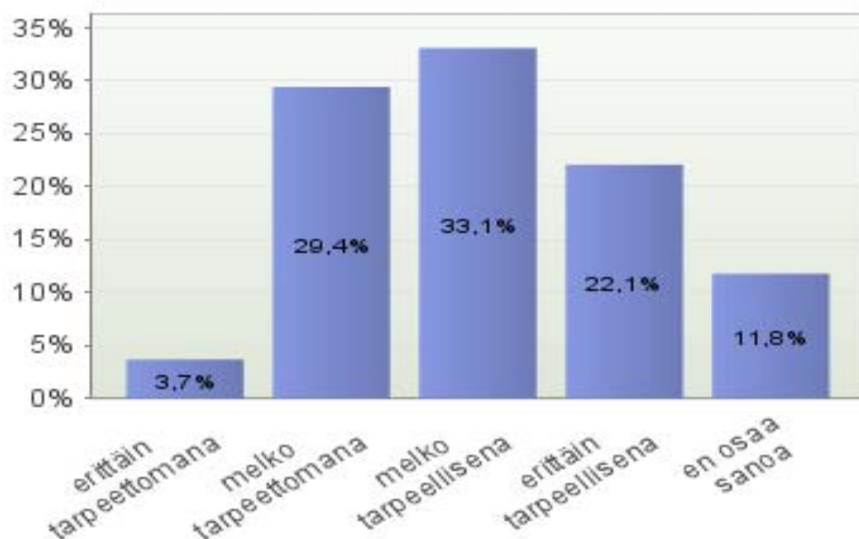
	1	2	3	4	5
Saan vanhempana riittävästi tietoa oppilashuollon palveluista (kouluterveydenhoitaja, -lääkäri, -kuraattori, psykologi)	10,3%	25,1%	35,6%	23,5%	5,6%
Vanhempainiltoja järjestetään riittävästi.	7,1%	15,9%	32,9%	39,6%	4,5%
Vanhempien ja opettajan henkilökohtaisia tapaamisia ("vanhempainvartteja") järjestetään lapseni koulussa riittävästi.	13,2%	18,9%	26,3%	35,1%	6,6%

7. Koulujen johtokunta ja vanhempainyhdistys

Vajaa puolet (47,4 %) peruskoululaisten vanhemmista ilmoitti, että koulussa toimii johtokunta, jossa on vanhempien edustus. Toisen asteen kyselyssä vastaava luku oli 32,1 %. Koulujen johtokuntatoiminta ja vanhempien edustus johtokunnassa jää kuitenkin monille vanhemmille vieraaksi, sillä lähes puolet toisen asteen opiskelijoiden ja noin kolmasosa peruskoululaisten vanhemmista ei osannut sanoa, toimiko lapsen koulussa johtokunta, jossa oli vanhempien edustus.

Vanhempainyhdistys sen sijaan oli valtaosan peruskoululaisten vanhempien tiedossa, mutta siirryttäessä toisen asteen koulutukseen lähes puolet vanhemmista ei osannut sanoa, toimiko oppilaitoksessa vanhempainyhdistys. Lähes 80 % toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista ilmoitti, ettei ollut mukana vanhempainyhdistyksen toiminnassa. Peruskoululaisten vanhemmat olivat hieman aktiivisempia, sillä runsas 40 % heistä ilmoitti olevansa vanhempainyhdistyksen toiminnassa mukana. Alhaisesta aktiivisuudesta huolimatta 85,4 % peruskoululaisten vanhemmista koki vanhempainyhdistyksen toiminnan tärkeänä. Kyselyn tulosten perusteella vanhempainyhdistyksen merkitys vähenee peruskoulun jälkeen, sillä ainoastaan hieman yli puolet toisen asteen oppilaiden vanhemmista koki toiminnan tarpeellisena.

Kaavio 6. Miten tarpeellisena pidät vanhempainyhdistystoimintaa toisen asteen oppilaitoksissa?

8. Yhteenveto

Vanhempien keskeisimmät kouluhyvinvointiin liittyvät huolen aiheet koskivat kouluympäristöjen liikenneturvallisuutta, koulun tilojen riittävyttä ja opetusryhmien kokoa, opettajan ajan riittävyttä, oppilashuollon palvelujen saatavuutta sekä koulun pihoja. Samat teemat nousivat esiin vuoden 2007 kyselyssä, joten vanhempien huolenaiheissa ei ole tapahtunut kahden vuoden aikana merkittävää muutosta.

Vanhemmilta kysyttiin avoimella kysymyksellä, miten kouluhyvinvointia voitaisiin parantaa. Tärkeimpinä kouluhyvinvointia lisäävinä tekijöinä vanhemmat pitivät riittävän pieniä opetusryhmiä, kodin ja koulun yhteistyön vahvistamista, koulukiusaamisen ennaltaehkäisyä ja siihen puuttumista sekä yhteisöllisyyden vahvistamista kouluissa.

Monet vanhemmat toivat esiin, että kouluhyvinvoinnin keskeinen edellytys on riittävän pienet opetusryhmät, jotta opettajalla on mahdollisuus oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseen. Koulukiusaaminen nousi esiin monien vanhempien vastauksissa. Vaikka koulukiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen on monissa kouluissa tartuttu, vanhemmat toivoivat koulukiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen edelleen panostusta.

Vanhemmat painottivat kodin ja koulun yhteistyön merkitystä kouluhyvinvointia vahvistavana tekijänä. Erityisesti vanhemmat toivoivat avoimuutta ja vanhempien vahvempaa mukaan ottamista ja sitouttamista lapsen oppimisen ja koulun toiminnan tukemiseen. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että opettaja, vanhemmat ja lapset tutustuvat toisiinsa ja olivat valmiita tukemaan luokan ja koulun yhteishenkeä, yhteenkuuluvuutta ja toisia kunnioittavaa ilmapiiriä. Vanhemmat pitivät myös tärkeänä, että oppilaita kuullaan ja heidän osallisuuttaan vahvistetaan koulu yhteisöissä.

Kodin ja koulun yhteistyön tiivistämistä kaivattiin erityisesti kouluruokailun, oppilashuollon ja koulun kerhotoiminnan osalta. Kouluruokailuun liittyvä yhteistyö nousi selvityksessä erityisesti esille. Tiivistämällä kouluruokailun ja kodin välistä yhteistyötä voitaisiin vaikuttaa siihen, että lapset ja nuoret ymmärtäisivät kouluruokailun merkityksen osana kouluhyvinvointia ja kouluruoka maistuisi lapsille nykyistä paremmin.

Perusopetus: Liitetaulukko 1

1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä, 5 = en osaa sanoa

	1	2	3	4	5
Koulurakennus on terveellinen (ilmanvaihto, lämpötila, valaistus ym.).	6,7%	18,9%	39,4%	28,1%	6,8%
Koulu pihoineen on viihtyisä.	8,5%	25,8%	38,6%	24,7%	2,3%
Koulun tilat ovat siistit.	2,2%	12,2%	41,2%	40,5%	3,9%
Koulu pihoineen on turvallinen.	4,4%	19,3%	42%	31%	3,4%
Koulun piha houkuttelee liikkumaan.	11,9%	25%	32,7%	27,5%	3%
Kouluympäristön liikennejärjestelyt ovat turvalliset.	11,9%	29,9%	36,2%	19,8%	2,2%
Lapseni luokassa vallitsee myönteinen opiskeluympäristö.	3,6%	11,7%	35,6%	41%	8,1%
Oppitunneilla vallitsee työrauha.	6,6%	19,2%	39,3%	27,3%	7,7%
Opettajilla on riittävästi aikaa lapseni oppimisen ja kasvun tukemiseen.	9,4%	24,3%	36,8%	22,9%	6,5%
Koulussa puututaan riittävän ajoissa oppilaan ongelmiin.	5,6%	16,1%	36,5%	29,3%	12,6%
Koulussa saa riittävästi tukea opiskelun ongelmiin (opettajan antama tuki, tukiopetus, erityisopetus, oppilashuolto)	5,2%	16,9%	36,1%	30,5%	11,3%
Koulukiusaamiseen puututaan koulussa nopeasti.	6,2%	13,4%	33%	33,3%	14%
Oppilaat voivat vaikuttaa koulun asioihin.	5,2%	19,4%	40%	20%	15,5%
Kouluterveydenhuollon palveluja on riittävästi saatavilla.	13%	26,6%	34,7%	19,6%	6%
Koulukuraattorin ja -psykologin palveluja on riittävästi saatavilla.	14,6%	23,5%	28,1%	12,9%	20,9%
Lapseni käy mielellään koulua.	2,1%	4,7%	26,1%	59%	8,1%
Lapseni kokee olonsa koulussa turvalliseksi.	1,4%	5,6%	29,2%	56,4%	7,4%
Lapsellani on koulussa riittävästi kavereita.	2,5%	6,8%	20,6%	60,9%	9,2%

Perusopetus: Liitetaulukko 2

1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä, 5 = en osaa sanoa

	1	2	3	4	5
Tunnen vanhempana olevani tervetullut lapseni kouluun.	1,9%	6,6%	25,9%	60,3%	5,3%
Vanhempia kannustetaan pitämään yhteyttä kouluun	2,5%	10,3%	26,9%	55,3%	5%
Koulun opetussuunnitelmassa on määritelty kodin ja koulun yhteistyön toimintatavat.	1,6%	6,5%	28,4%	37,5%	26%
Koulun opetussuunnitelma on vanhempien saatavilla.	2,8%	6,3%	22,3%	50,4%	18,2%
Minua kuullaan lapseni koulunkäyntiä koskevissa asioissa.	2,5%	9,3%	31,8%	51,2%	5,2%
Koulukiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvät toimintatavat on esitelty vanhemmille.	7,6%	13,8%	24,5%	46,9%	7,1%
Kouluruokailuun liittyvissä asioissa tehdään riittävästi yhteistyötä vanhempien kanssa.	24,3%	31,2%	26,4%	9,3%	8,8%
Kouluterveydenhuollon ja vanhempien välinen yhteistyö on toimivaa.	8,2%	20%	36,5%	27,6%	7,7%
Saan vanhempana riittävästi tietoa oppilashuollon palveluista (kouluterveydenhoitaja, -lääkäri, koulukuraattori, psykologi)	10,3%	25,1%	35,6%	23,5%	5,6%
Vanhempainiltoja järjestetään riittävästi.	7,1%	15,9%	32,9%	39,6%	4,5%
Vanhempien ja opettajan henkilökohtaisia tapaamisia ("vanhempainvartteja") järjestetään lapseni koulussa riittävästi.	13,2%	18,9%	26,3%	35,1%	6,6%

Perusopetus: Liitetaulukko 3: Onko koulu/oppilaitos tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua seuraaviin asioihin?

	ei	kyllä	en osaa sanoa
Koulupäivän rakenteeseen (esim. koulun alkamisaika tai ruokatunnin ajankohta) liittyviin asioihin	84,6%	6,6%	8,9%
Lomien sijoittumiseen	86,8%	6,7%	6,5%
Kouluympäristön (tilojen ja piha-alueiden) suunnitteluun ja toteuttamiseen	67,9%	18,5%	13,6%
Opetussuunnitelman laatimiseen/kehittämiseen	78,2%	5,6%	16,2%
Järjestyssääntöjen laatimiseen	75,9%	8,3%	15,8%
Kouluruokailun suunnittelemiseen/kehittämiseen	84,9%	3,6%	11,5%
Koulun toiminnan arviointiin	56,5%	27,8%	15,7%
Teemapäivien järjestämiseen	39,5%	48,4%	12,1%
Koulun juhlien järjestämiseen	50,5%	36,1%	13,4%
Retkien ja leirikoulujen järjestämiseen	26%	61,9%	12,1%
Varainhankintaan	15,8%	74,3%	9,9%

Toinen aste: Liitetaulukko 4

1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä, 5 = en osaa sanoa

	1	2	3	4	5
Koulurakennus on terveellinen (ilmanvaihto, lämpötila, valaistus ym.).	11%	15,4%	39%	22,1%	12,5%
Koulu pihoineen on viihtyisä.	15,4%	34,6%	33,1%	12,5%	4,4%
Koulun tilat ovat siistit.	3%	17,8%	34,8%	35,6%	8,9%
Kouluympäristön liikennejärjestelyt ovat turvalliset.	7,4%	22,2%	47,4%	19,3%	3,7%
Lapseni koulussa vallitsee myönteinen opiskeluilmapiiri.	2,9%	9,6%	37,5%	40,4%	9,6%
Oppitunneilla vallitsee työrauha.	3,7%	12,5%	35,3%	31,6%	16,9%
Opettajilla on riittävästi aikaa lapseni oppimisen ja kasvun tukemiseen.	4,4%	29,4%	39%	15,4%	11,8%
Koulussa tuetaan riittävästi oman opiskelun suunnittelua ja valintoja.	4,4%	19,9%	39,7%	27,2%	8,8%
Koulussa puututaan riittävän ajoissa opiskelijan ongelmiin.	5,2%	19,3%	37%	15,6%	23%
Koulussa saa riittävästi tukea opiskelun ongelmiin (opettajan antama tuki, tukiopetus, erityisopetus, opiskelijahuolto).	5,1%	21,3%	33,1%	19,9%	20,6%
Koulukiusaamiseen puututaan koulussa nopeasti.	5,1%	9,6%	30,9%	16,2%	38,2%
Opiskelijat voivat vaikuttaa koulun asioihin.	4,4%	13,2%	39%	23,5%	19,9%
Kouluterveydenhuollon palveluja on riittävästi saatavilla.	6,6%	27,9%	31,6%	20,6%	13,2%
Koulukuraattorin ja -psykologin palveluja on riittävästi saatavilla.	11,9%	20,9%	23,1%	19,4%	24,6%
Lapseni opiskelee mielellään.	0,7%	5,1%	33,8%	53,7%	6,6%
Lapseni kokee olonsa koulussa turvalliseksi.	0,7%	5,9%	27,9%	56,6%	8,8%
Lapsellani on koulussa riittävästi kavereita.	4,4%	2,2%	26,7%	57%	9,6%

Toinen aste: Liitetaulukko 5

1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä, 5 = en osaa sanoa

	1	2	3	4	5
Saan vanhempana riittävästi tietoa lapseni koulusta ja opetuksesta.	16,2%	26,5%	34,6%	20,6%	2,2%
Saan vanhempana riittävästi tietoa opiskeluun liittyvistä valinnoista.	12,7%	25,4%	38,1%	20,9%	3%
Pystyn vanhempana tukemaan lapseni opiskelua ja aine-/opintovalintoja.	2,9%	19,1%	41,2%	33,8%	2,9%
Tunnen vanhempana olevani tervetullut lapseni kouluun.	11%	10,3%	36%	30,9%	11,8%
Vanhempia kannustetaan pitämään yhteyttä kouluun.	15,6%	24,4%	31,1%	21,5%	7,4%
Koulun opetussuunnitelmassa on määritelty kodin ja koulun yhteistyön toimintatavat.	7,4%	11%	25%	14,7%	41,9%
Koulun opetussuunnitelma on vanhempien saatavilla.	6,6%	11%	25%	27,2%	30,1%
Minua kuullaan lapseni opiskelua koskevissa asioissa.	11,1%	15,6%	35,6%	19,3%	18,5%
Koulukiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvät toimintatavat on esitelty vanhemmille.	19,9%	19,1%	25,7%	10,3%	25%
Kouluterveydenhuollon ja vanhempien välinen yhteistyö on toimivaa.	17,9%	17,9%	28,4%	14,2%	21,6%
Saan vanhempana riittävästi tietoa oppilashuollon palveluista (kouluterveydenhoitaja, -lääkäri, koulukuraattori, psykologi)	18,4%	27,2%	25%	14%	15,4%
Vanhempainiltoja järjestetään riittävästi.	19,5%	24,1%	29,3%	18%	9%
Vanhempien ja opettajan henkilökohtaisia tapaamisia järjestetään riittävästi.	28,4%	22,4%	20,1%	11,9%	17,2%

Toinen aste: Liitetaulukko 6: Onko koulu/oppilaitos tarjonnut vanhemmille mahdollisuuden osallistua seuraaviin asioihin?

	ei	kyllä	en osaa sanoa
Koulupäivän rakenteeseen (esim. koulun alkamisaika tai ruokatunnin ajankohta) liittyviin asioihin.	81,5%	3,7%	14,8%
Lomien sijoittumiseen.	83,8%	4,4%	11,8%
Kouluympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen.	82,4%	2,2%	15,4%
Opetussuunnitelman laatimiseen/kehittämiseen.	76,5%	4,4%	19,1%
Opintojen sisältöön tai ainevalintoihin.	63,7%	20%	16,3%
Opiskelun tuen sisältöön/kehittämiseen.	74,1%	8,1%	17,8%
Opiskelijan yleisen hyvinvoinnin tukemiseen (päihteet, uni, ruoka, liikunta ym.).	58,1%	24,3%	17,6%
Järjestyssääntöjen laatimiseen.	77,9%	5,9%	16,2%
Koulun/oppilaitoksen toiminnan arviointiin.	70,4%	13,3%	16,3%
Teemapäivien järjestämiseen.	73,3%	11,1%	15,6%
Opintoretkien järjestämiseen.	71,1%	11,9%	17%
Varainhankintaan.	61%	18,4%	20,6%